Ketabton.com

وړانګه

یوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندي
بيا پيړۍ په ځای ولاړ وي
او تيري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

وړانګه

دکتاب نوم : وړانګه

ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر

دچاپ کال : ۱۹۸۹

خطاط : نورالدین "هنریار"

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو زمریالو

چې د بنیادمو د ښتونو ځنې

تبځندی د پښو ځولانې او د -

لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت

ته ور جګوي او ژوند نور

غوړځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ځوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوړېدی[1] شي

ځان په بنش ولې لیکه[2] کړي
چې په شتوکې اودرېدی شي

څه په سرآسمانوي یې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سرپه ده
چې په مټ نړغونېدی شي

په خرډک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خپز نبسترېدی شي

د پړو[5] تل[6] ته ولې پلی[7]
له بریالو چې ملېدی[8] شي

د بازادارهنر دې نه نړ ده
که نه یې چتی بازېدی شي

لیت او لار چې د مېړه وي
فطرت تول ولجه کېدی شي

۱-نوړېدل = بدلېدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرډک = یوبوټی، ٤- سود = مطمئن
۵- پړه = ماتې خوړل، ٦- تل = دله-جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کېدل، ۸- ملتل = ملګې کېدل

که سوارهٔ لوی فرعونان دي
که کلیم(ع) شي کونډه‌ دي شي
د بری لاري بند نه دي
که له سره څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړښکارانو
که په وینه کي د خانانو
بیاد ختوکو کوشتانو تول
الوتونکی باتورانو کا

○

د کلیم دودونه خپل کا
ړانسکوره زوړ جهان کا
پرېباسلی او نتلی(۱)
د دوران قهرمانانو کا

○

هغه څوک چي میړه خپل دی
تېینګ په ننګ او په خپل څېل(۲) دي
د زمرو ماړني(۳) یې ژوند دی
چي د شنو زمرو د سیل دی

۱- نتلی = ناتار شوی، ۲- څېل = هوډ، ۳- ماړني = ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې

ترمې وینې هم رامبېل(1) دی

د خپل تګ دې پاتې شوي

په کولنډه(2) دی که په بنګېل دي

ړشي څنګه بې کونډۍ(3) شي

چې څانګې(4) همه ړشپېل(5) دي

داطبیب به دې څنګ روغ کړي

چې بې چارې د شاخېل(6) دي

چې د دروزې(7) بې تښې وي

په وینو پړاته غلبېل دي

چې جامه يې کاسيرې(8) وي

څه په چېل(9)، څه که بې چېل دي

د باتور انګې(10) وروستې ده

مشرې که په چارخویل(11) دي

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کولنډه = کټخه چې د غوېې، څاروي څټ ته يې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه يې منع وساتي، ۳- کونډۍ = کانۍ ګټې - خلپل، ٤- څانګې = درې غابنې

٥- ړشپېل = چې د غلې ړشې پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = د غنمو ډنډر - تیلې، ۸- کاسيرې = بد لمنې

۹- چېل = پړوني، ۱۰- انګې = یوه لوبه چې وايي انګې انګې مل دی څوک دی ،

۱۱- چارخویل = قرقره

نه د دین، نه د سا(۱) دین دی
خوار متازه د سوئیل(۲) دی
شاید بیا خلیل ع زرغون کړي
"مومنان" تول آذرخیل دی

کلیمه لویه کیمیا ده
لا نا پوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکي وي چې
کلیمې ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام(۳) پېښي
وري تندي باندې مېړونه
د ملخو نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاڅون چې "زه یم" نه کړي
خوشي پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولی ځمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیع

پہ جرقار چې لرو بر کړي
بلالي(رض) هغه بانګـــونه (۱)
چې دا حُمکه دخدای کورکړي
دي هغه دخښتن مـلـونه

ننګیالي دي شاه میړونه
لکه حق یې کړي وړه وي
دننګیال پہ مټ ، پہ توره
دلته ارد خښتن کړه وي
خولې ماتې پہ فرعون کړي
دننګیال دمزري زړه وي
تور(۲) خنګلونه خوندي وي
حق ننګي یې غرین کړه (۳) وي
ساه یې واچوي جوش(۴) کې
لہ پیړو پیړو چې مړه وي
دناحق وړه(۵) تول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورخنګلي = باطل کاره، ۳- غرین کړه = قلا- سنګو
۴- جوشه = تنه ، ۵- وړه = بریالي.

د کېدړې په اوړو نه شي
چې په غړمب د ښتو زمرو شي

په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي

په منښتو(۱) نه بودېږي
چې په وينو په خولو شي

چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له توتکو شي!

ننګيالي يې شي کولی
چې په دار، په غرغرو شي

د تاريخ بهير کړولی
کله څوک بې هوډه يالو شي؟

د راسمنو چارې کله
د نارامو(۲) په لينکو شي

د ژوندون د ميدان ګټې
په ډال غاړو توريالو شي

د څيرک سړانه کله
له درست کلی د ړندو شي

۱- منښته = زيار تونو ته د وړو دپاره په ځان څه منل، ۲- نارام = ناغېږ - ناراست .

چې رنځور باوېړې[1] وکړي

پوچې هيلې د دارو شي

آدم وګوره اى مار کسه!

کله بې سود په کوګو شي

د ځانګو د کوچنی نمڅري[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روڼاوي وي

روڼ به څنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خوني اُتي دی

راسوړي[4] په خپلو ملو شي

د څيرک سر پوره والی

د حړي په سيپارو شي

چې له مال خبره واوړي

پت په سربانديې پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

د اسړي سړي باله شي

۱- باوېړې = بابېړې = د نارو غي بيا تاندېدل، ۲- نمڅري = جامي، ۳- اورکي = اور بلکي
۴- راسوړي کېدل = راکر ځيدل - راخلاصيدل - راختل.

لوښتې نه تلې صبا څوک
هم یو «زه یم» به تالـه شي
ښکلی هغه چې ښیښوه[1] يې
یو د «زه یم» په پسالـه شي
زه یم هر کله ځلمی دی
دې وجود چې زوړ ځاله شي
هغه ورځ به ستر سحروي
چې دا ځمکه یو کاله[2] شي
په یولوی سین کې غرپلی
چرې، چرې، لښتی، ویالـه شي

د کتاب حد ماتی مه شي
هره لاره چې تـرې
چې د ژوند د خیره نه وي
ورانوه لارې زړې
حق به هلـه مېشته وکا
لومړی غیر چې وشړې
یا سرې یاد څرې شه
حق ناحق ولې ولـرې

۱- ښیښوه = دول- ښایسته والی، ۲- کاله = کور

زېبنا کیان چې له مینځ ورک شي
پرګنې به شي مړې
لوی آتیان لکه اوګر(۱) کړي
د جنګ غر تیږې وړې

○

ستور ښار کو دواړه کسې
په ښار لوکړل تنها کې
نری وټ یې چرته بیاموند
برد ستورو په دنیا کې

○

له کاروانو او له ښکو
سره زر وښکل ګیږ(۲) یکړو
الوول حق و ناحق دی
څنګ تراوسه ستړکورو؟

○

د بوذر(۳) د کندي خلق
د آذرو د کندي دي
که هرڅو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوګره د ښاروو د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تا نتې، ۲- ګیږ، ګره: ګیږ کوونکې

جوړوي د ښېښو مېښې[1]

ځيرکان خوښيبه کړوي

د وختونو په ناتــار کې

چې يې وکوري د بـړ[2] وي

○

د وجود نيستي بــلا ده

پرې له سوخته مارکسان ژاړي

سرنېستي ده د نيش[3] «زه يم»

د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د توکـو توکو

د صورت هسې د وړېــزې

ولې «زه يم» يو توکـيز[4] دی

يو توکيزی نه نړېږي

○

حيواني وجود دې څه دی؟

د حجرو[5] الوولتيــا ده

او حجرې د خاورين توکو

خپل ترمينځه انډولتيــا ده

۱- مېښه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يو توکيز = د يوتوکی نه جوړ - چې کډونيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندينکی.

دا خاورینه واره تــوکي
د بریښنکو غوښې دي
او بریښنکو ته چې ځیر شي
تشي ترقنده ځپې دي

(۵)

دین همه واره سره زردي
مذهبونه ټول زرنيــخ
دین ژوندون کاندي غورځانګه
مذهبونه يې چار ميخ

( )

کرلاسي کندوان يې ډک شــول
چې جب جوب شول په خولوکې
ځارله هغــو ســور یــالیو
چې په خپنږ دي سرخیږو کې[1]
غورږ[2] ټوله دې په ځــان بړده
تش لمن که يې پسرلو کې
ساده کوري ملغــلري
ځسا ډنډوکو، خرخوږو کې

۱- سرخیږي = سرپه ، ۲- غوږه = تومت - کرم والی - ملامته

دا چې ګواښ په سترو کېږي

تر هم زوره څه نېزو کې

څه ناوياته چاره وکړه

مېرنيه! په تلو تلوکې

○

ګوړيمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مونډو[2] دی

کړولې[3] چې يې د باز وې

په لولکو په شوغو دی

چې د بريد او د غدې وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښايسته وې

هغه شرم د جرګو دی

چې ښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کسبېدو دی

د تيرو تورو بوډ[4] ګی وُ

د بې سترګو د کنډو[5] دی

۱- ګوړيمار = داتمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سر کې) د کوړې (حلقې) د ننتکي ويشتونکې
۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بټ د تيلې خمتې نه ښکته وچې کېښې لوښتی، ۳- کړولې = د ښکار
ځيکولو، ښارلو د پاره د باز تاوېدل راتاوېدل، ٤- بوډ = زمری، ۵ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامـــنده
ښه د خوشو عقیــدو دی

بازداري یو لـوی هــنر دی

ته په یو بېله[1] بازداري

چې نه لـري جـېب

په نامه باندې میښکاري[2]

تش غږ بازو وته ناست يې

ښه که ځوي يې د لوی بلا ري

ته میرښکاره کړېږ غـــواړي

په ښه ښه مـــرداري

يې په تــوښه له و يــاړلو

خو په چارو کې د ویار[3] يې

له قــرآن په غـیر هــذا

بې صلوٰة مونځ ګـذاري

کله سر کړیوان ته کـوز کړه

چې داولې دومره خواري؟

۱- بېله = د څرمنې لاسمه چې د باز ګښېنولو د پاره يې لاس ته اچوي، ۲- میښکار = بلزوان، ۳- ویار = شـرم.

چې ټول به قرآني وي
داسرې به شهسرې[1] وي
دا تنزري تاروګي به
بيا بازونه وهندي وي
داپرېوتي، دا انسټ[2] به
بيا ښترې آسماني وي
چې نومرې په قام قام دي
بيا به ټول يو آدمځي[3] وي
دنن شخولې[4] او کاټي[5] به
صبا تورې او توبرې وي
په ونډې[6] ځمکې دنن به
نه ځمکوال، نه شيخ ملي وي
نه به پولې، نه بېلتون وي
نه نها، نه زمايي وي
يو آدم، يو آدمتاله[7]
په کښ رنګ به يو رنګي وي

۱- شهسرې = سترسرې، ۲- پرېوتي انسټ = بوټي دی، ۳- آدمځي = دآدم زامن،
٤- شخوله = درسته، ٥- کاټي = تيکي، ٦- ونډې = داسې حلال کړې څاروی چې پکې خلق برخې (ونډې) ملستې وی، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې دځمکې ټول استوګنې (ځمکزی یا آدمزی) راټول وی یا سره راټاله وي

آدمخُوني(۱) به يو کور وي

وران به کور کې کورکي وي

درناوی به وي په جسو

سپکاوي به بې جسي(۲) وي

نه مرېي نه به څښتن وي

نه به غټ، نه به نري وي

نه کاواک، نه به بې واک وي

چې الله به ټولواکي وي

ټولنوال به ټولنوال له

رب، رحيم وي، او ولي وي

هم به يې کسب خالقي وي

هم توره(۳) به يې رازقي وي

وي پاڅون لکه يو تن به

يو تاله به مختګي(٤) وي

له ختيځه تر لويديځه

به يو ستره وروولي وي

په حدونود کتاب کې

به دعقل خپل مخي(۵) وي

۱- آدمخُوني = خُمکه، ۲- جسي = ورتيا = اهليت، ۳- توره = قانون - تره - ترلې لاره - لاره، ٤- مختګي = مخکې تګ، ۵- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درشنبت به

تل تر تله غړځنګي وي

یو ځاریږي به له ټولو

ټول له یوه به لوکي وي

له قبلو دې کړو وړو

به یوه کعبه موندې[1] وي

له زړها اور اورکو به

د حرای یو رڼايي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت[2] به یې ستر واکي وي

ستا خیری درست کائنات دی

ته لاکوز په خرخشو[3] یې

پولې پولې ده لا ځمکه

خپل ترمینځه په دښنو[4] یې

ژوند له تنه کړونیز[5] دی

ته ځان ځانی به ترخو یې

۱- موندنه = راکښل ناوی۔ دغوبل دمینځ غوبی، ۲- فطرت = نیچر دبنیا دم نړیتر نور ټول کائنات ۳- خرخشي = جګړونه، ٤- دښنه = دښمني، ۵- کړونیز په کړه هستیدونکی.

ځمکه یوسکور ځکه نه شه
ته ترڼن د کورکـــوي
یوکـــوړمه[1] واړه آدم دی
تن په قـام ، په قبیلــوي
دیوې حجرې ښـیښنده
د حجـرو په بیل کلــوي

○

کره بنا یو آدمتـاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجري کا ټولي
دا خـواره واره قـــامونه
ستامرام یو ورورولي ده
نه ملکري ملتــــونه
یو بیـرغ په ځمکه جګ کا
کوز کا واړه بیــرغـونه
دا وسلې د مــرګ لاهـوکا
سُرد امـن کا تاروڼه
پدې ځمکې -آدمځــونې
بیا برسېرکا جنتــونه

۱- کوړمه ـ کورنۍ.

يو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

زول چا پېړه سورالوزي
ډېر ویزاره راپرېوځي
له دې چې قندناتاربه
هم پاخه بنځتې وځي

چې دښروند ځله يې مړه شي
چې يې ساه دلینګو وځي
راخوړه شي پرې دلوړو
اور په خوله ځوځي ماځوځي

دقرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردی
دعوه کښېږ دکتاب کوره
دهمه قامونولر دی

۱- سرتوره = دسرقانون - اساسي قانون - بنستېز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

د زردارو په ټولنې
دي کټونکي په بایلنې
د شته منو شته مني ده
د نیستمنو له نړ بیښنې
د ماړو کوښې[1] جوړېږي
د تش بانو[2] له څرمنې
د زردار ماڼۍ ولاړې
د کارګر په تنې پلنې
د ډک لاس[3] سپینه جامه ده
د تش لاسو په ریمنې[4]
بده ورځ د لونګرو[5]
د ازل نه دی لیکنې
د باطل ټولنې پایې
د مذهب په سروینځنې[6]

۱- کوښې = پېزار، ۲- تش بامنې = نیستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس یې ډک وي
٤- ریمنه = خیرنه - خیچنه، ۵- لونګر = بې ځمکې - چې ځمکه یا دویتس نه لري، ٦- سروینځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

وګړي ټول که آذري غواړي
ښښتن له تا نه خليلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولو له
واړه وختونه کليمي غواړي
په تشو تيکو کله ګټي کيږي
د ننګ ډګر لا شه حلمي غواړي
وګړي ټول سر قوي او پايي
حق د مېړه غوندي ژوندي غواړي
ښکېلاکي عمر دخاروودي ګوري[1]
ژوندي آدم به مخ کښي غواړي
د اباسين خوړي نيز او چلي[2]
د جاليوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقيقت لټول
تل سربيري ليوني غواړي
چې د ښښتن لاره د ب کولي شي هم
ژوند داسي زين او هک سري غواړي

۱- وګورئ = خبردار ، ۲- نيز او چلي = سيلاب او چپې.

○

د هګ قامونو په خرخشو کې
واړه قامونه بې هیڅه دل شي
د میکیاولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل ګنډکونه به پرې ناتارکړي
ګډې که نوي زمري ته تل شي
غښتلي متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببری هو ډیالي پاڅي
په ریزکو[1] به د اهګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې ښاردی
چې د حق د لارې بېل دی
په دنیا، په آخر خوار دی
یو ویاړلی د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر د ویار[2] دی

۱- ریزکی = کوچنی - وړوکی - ناشی، ۲- ویار = شرم - پیغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی
د خپل «ځیم» ناروزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی
د مېړونو مټ که کوری
ګل ورین هم تن او چار دی
په ټوله چې د پښتولو ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی
چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملی وي دا دوترې
آدمزاد به دوه ټپې وي
لرې برې نورې لرې
د پښتونو د لرمون به
زینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کړه وړه - نقش -
۲- مخدار = رو یدار - دروند.

شي ځوړلی خلـــقی به

بې دولـيّتي[1]، يوه ځـړې[2]

درپه درخاوري په سـر به

پرکـښي وي لولـنګـرې

د هټولنولوړ شـور دا –

خپلو بدوله اشـــرې

عقوبت په غړغنـدو شي

چې دکیا[3] وي اورد ســرې

تاله تک د ادم اړ دی

په يو وړځې بــرابرې

چې پرې دروي کائنات ټول

ستا هم هغه لار مخبرې[4]

PROPERTY OF ACKU 7990

دا چې ځان خانتوړه[5] بولي

دا چې هرچېرته شمله دی

نیسمنان په کمنده[6] نیسی

وایي سپک دی ارکـــجه دی

۱- بې دولیت = چې دوله نه لري، ۲- یوه ځړی = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوکی کوي،
٤- مخبرې = په بر مخ، ۵- خانتوړه = خان چې ترل پرانستل کوي چې د توری خان وي،
٦- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وایي بریال یو
نور په برخه شاکنډ[1] دي
دوی له مخ د خدایه رغ[2] دي
نور له پښتو یې زیږ نده دي!
کومه نوره یې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نیمګړي، نیم کوره دي؟
او په هره یو ستونزه
پوځ، پرېوتي او روړ[3] دي!
که د اصل کړي پوښتنه
آدم زی ټول یو حجره دي
له یوې حجرې راغلي
قام، قبیل، تپه تپه دي
لوړ ژور دي له زېښاکه
شته په نیشو[4] آلوده[5] دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمنی را زرغونه دي

۱- شاکنده = چې شایې لګېدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روړه = تباه.
۴- شته او نیش = شتمن او نیستمن، ۵- الوده = ښښتې- اخته

لہ شتہ منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

دفرعون دکور د ننه
په پاڅون آخر موسیٰ(ع) شي
دباطلو بناماران تول
تارپتاري لہ امساشي

عقل لیت دی، دیوکی ده
پرې قدم قدم رونهیږي
کلیمه هغه شهلیت[1] دی
چې ټول ترونده پرې جوتیږي

دآدم د شاه ځامنو
توری هر کله ترونده دی
د وختونو په آسمان کې
په ځلا ستوري سپوږمی دی

دزړو پیرو کاروانه — نه مېړونه به بیا کړي
شاه مېړه کړي هغه چارې — چې پیړۍ پس یې دنیا کړي

١- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت،

○

چې په ځان پلن(۱) سوری نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونډره چې دمه شي
هغه توري نېزې رنګ کړي
هوډ يالي نېزه باز کوره
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له يوې بلې تپرې ته
د رګي(۲) زمري غورځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځني څنګ کړي
ننګ په حق باندې کوونکي
لکه ځان باندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځني واخلي
بيا ورپاڅي جهان رنګ کړي

○

کليمان د ژوندون لاره   رب دې دستر کوکې په ډک کړي
ځيرکان يې په ليټون کې   تر عمرونو سر غونډ کړي

۱- پلن سوری = پېپسان پلن، ۲- رګي = پرهلو ژلي.

○

دی پکار څه رنګ ازېسکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کرمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړبنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم اوده دی
د بدلون پدې څانډه[3] کې

○

که آدم بې پوښه نړی
څه پیر[4] مخی رغانه وي
په ناتار د مرګ صبابه
میراث مرې هدایره وي

○

د بدلون پدې ناتارکې — هم یو "زه یم" دې خوندي دی
که صورت دی یوازېتیا ده — نو دا "زه یم" دی مونډي دی

۱- انجړبنجړ = الوول ، ۲- مونډی = ډاکس ، ناوی ، ۳- څانډه = هتر- فریم سکلیټ ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی ، بدلیدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښو یوسي

چې موندلی یې وي اومړی[2]

د کچبه "زه یم" آدم وي

خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له "زه یم" پرته

نور هر څه چې دي نور پړي

له هر زبړي[4] د هجري نه

لکه ځان هسې راز بړي

○

هم برحق هغه ژوندون دی

چې د "زه یم" په غبرګون دی

که وجود دی که ستولنه

کار د "زه یم" یې پاڅون دی

○

چې د "زه یم" په شرنګ نه دی — روزنګوی[5] د بدلون دی

د هجرو په کچ کې اوسي — او د سترګو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.

۴- زبړي = هغه څه چې زیب ول کوي، ۵- روزنګوی = روزنه کوونکی - لویونکی.

○

ټول فطرت يې خوري تالـيڼه[1]

آدم نې جدا جدا وړي

د ځاني سود غم خوړونکی

له حق لاري پښې پښا، وړي

چې په نور و خپـله ويش کړي

خپلې برخې نه سـيوا وړي

چې مشال نوروته جګ کړي

خپلې مخې تهـ رڼـا وړي

ژوند او مرګ يې دواړه ښـکلي

د ځورلو چې دعـا وړي

چې له خپل ميوه آګاه وي

د بشـر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جـا مه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تالـيڼه = په جمع- تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

○

د ژوندون په لویه لار کې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه دې پر رد جهل
سوزول او بادول دي
د آدم نه ډېر یادګړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب یې هم سره وینځي
چې باطل دې نیشکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بُتان دې لړول دي
په هر پېل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوڅول دي

۱- نښکول = ورکول - په نیش لګول.
۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سنداان تندي به چرې ګرونځي نه شي
د درنده وپلکونو جورکه پرې ناتار وي

د مېړه نېستي يو ځوور ځي نېستي وي
نه مېړونو شاعري نېسمن او خوار وي

د رند و عقيدو خلقو کې هم پش له
ښښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې باز ونه يې په لاس کې چتي[1] کېږي
ځان به و پوښتي چې د اغرنګ باز دار وي

چې تورو[2] د حق ملانو[3] خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلي سترګې غرولي ورله بويه
که رنا يې لار ليدلو له پکار وي

د رباب خوارو دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

١- چتي = ورکوټی مرغی
٢- تورم = قانون - لاره - منه
٣- حق مل = دحق ملګری
٤- ميلس = مجلس

ننګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسین کله ښنه نیسي له غور ځنګه

چې ترڅو د ظالمانو نوغی شته دی
حقملان را پسته نه شي څنګ له جنګه

پوهېږي د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کلیمو[٤] تر قلنګه

چې یې مټ د غلیمانو وي کتلی
نه ویرېږي یې له تشه ډنګه ډنګه

د مردې توره میدان کې لا ښه کېږي
خلاصه نه وي یا د کاټۍ[١] توره له زنګه

پڅپل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
خودې نه ده لا کوټۍ[٢] خاورینه رنګه

چې یې جس د تن په مورکو په پرواوري
خود هغه ته وي کرښې د جهان تنګه

١- کاټۍ = تیکی - چړتون

٢- کوټۍ = د دانې کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوبندي که
بیا په بل میدان بر ښنا او تالندي که
چې دلوی څښتن د لاسو سره ښایي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جماتونو کې تور تم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه د ځوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې خندګه په تولنه کې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] ستړې کړي
څوک به څنګ هغه وګړیا ړاژوندي که
له غوجلې د ښاروو به خښکه وځي
چې په مینه مینه څښتن ته غوړوندي که
چې یې وینې د نهورې له چانه وي
هغې پاڅې بې وسان په ډاګ کوندي که

1- لاره = لور

خپلې غوښتې ته دغاړې

له خپل تنه پلواښنه[1] شه

د ټپانده اباسین خپل

لکه غاړې په ساته شه

د کړیږ سختۍ په ځان کړه

پسته باز په الواته شه

په خپل ځان قیدونه کېږده

زرغونه شه او بیا شته شه

پولې راښکه، پانګې[2] کېږده

بیا په زغاښت لکه میړه شه

د څښتن د لارې مل شه

له څښتن ځنې لارغه[3] شه

په ریبلوچې ورک نه شي

په لوښنه[4] لکه واښه شه

د ختیځ له الا الله -

لا الله د پرېواته شه

١- پلواښنه = مرورې - پلکواښنه، ٢- پانګې = میر- ډک- مرام

٣- لارغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښنه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان ګڼه دي
هر وګړی لوی اوکړ[1] دی

لوڼګو څکه په نیش دي
درناوی چې په دوستر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګی دی

چې درنه دله[2] یې مله[3] ده
د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موږ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډکیا[4] سوشر[5] دی

۱- اوکړ = اولال، ۲- دله = ګوند، ۳- مله = ملګری، ٤- ډکیا = لوګی.
کوونکی، ۵- سوسر = د ډېرو سپیاکو او د چې نری نری لوګی کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ئې ځانه ښکلې بدې مېنې
وا به نه خلې تورې څڼې
په ګڼو نوې پسرلي شي
چې څوک ونغړي سکروټې
خپله ګټه دئې نن څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې
د يوه ماته، باقي سوي
د تور ګټ سوي ډيوټ يې
نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو خټ يې !
دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصرۍ تورې دې سمې
چونګ ايره يې پاتې شوې
وې انکار د درنې ستې
حق ننګا نو ته وريتېږي
د بې ننګ هر کله بتې
لات منات چې ګذاري څوک
شي په خپله يخې ګټې

○

خرې، ځکه شوې، خیالي نه شوې

د «لا» شي ځني شي نه شوې

د جنس ترغي نه نا مینده

تل نڅه شوې کنی نه شوې

تشه شخوله - خالي تیکی

ببل توره، توبرې نه شوې

له حجرې تر سرې راغلې

لاپه «زهٔیم» سرې نه شوې

له مذهب چې ملستل دی

لدې مرینې ژوندی نه شوې

انځاره کې چې دی پروت دی

هغه ستر آدم زی نه شوې

مسنکیری درته آسمان دی

ځکه باز، باتورزی نه شوې

هرآدم چې دی فرعون کړ

پې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱- انځاره انځور- زړی- نقش

۲- ځانوکی = ځانواکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکړو سالار پـــړ دی
خړ سواره چې شا هسواران کړي
د کوخو لاروکـــو د ړي
ځلن ستوري د آسمان کړي
ګوګوشتان داو مـــو خـــتـــو
سندان سري اتلان کړي
لوړ اوکوز سره یو سیال کړي
اړوپیچ[1] واړه یو ځـــان کـــړي
چې سړي یې نه سړی کـــړل
راغوزار هغه بُتـــان کړي
دلالونو په ځلقولـــــــو
د مشکنو بازار وران کـــړي
چې جس من پکې قدرېږي
را د بر هغه دوران کـــړي
داد نوم مسلمانان ټـــول
پر ریښتیا مسلمانان کـــړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو پړه و.

پـه میږوکي د ږېږ کلونه راټوکېږي
سړه پڅوینو د لاله پکې جوړه ده

ننګیالي دي چې د لوی خښتن پـه تارېي
پوره تړکړې د نړۍ ټوله بـاره[1] ده

ته تنزړی يې، د نیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی اداره[2] ده

غزا وشوه که پـه نوم کلیمه ګوېي
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هوښايي[3] پـه ټپوړوند دی، ښکارترِ نشي
که نه يي نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګزي[4] غشي دې هر وختې پـه سر دی
پـه دیدوان[5] باندې دې اره پڼه، وره ده

صبا ښکه د شولان ګټو ته منتې
که دې نن ګټلي قام لره اوګره ده

۱- باره = مسئولیت- ذمه واري- پړه، ۲- اداره = وړانه- ګټې- لوټې،
۳- هوښايي = ښکاري، ٤- دګزي غشي = دوړې پړې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش- څیرکوټه.

لکه خلق هسې تولنه
لکه کوږ هسې يې غار
لکه اوبن هسې يې سوری
لکه پسنه هسې پيزار
لکه باز هسې يې ماری
هسې باز لکه ميشکار
لکه ږيره لاؤن هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
رشه هومره خومره کار
داوچت الوتو پانکی
دشهپرو په مقدار
دږيوی ږنا ترکوره
نمر په تول جهان اوځار
دبې ننګه په رنګ دږږوی
ننګيالي نه لري سار
چې دلارې اوبنکو نه وی
په هغو جوړيږي لار

لا پې ډېر وکړي ګاندي

یو منصور خېژي په دار

د بې متو وار څند پېږي

د مټ دار و وي بې وار

د زمــــرو نه اخستلې

سوړلنډی[1] شي کله ښکار

د اَتیا نو سر باری وي

په ملخانو کړمـــار[2]

کلیمان نه شو تول عمر

له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دی پوچ شوي غربينونه[3]

مذهبيان د خپلي مـــا تي بيرغونه

د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده

چي مذهب يي رواسته[5] کړيدی هډونه

په هغه سالو چي ځان له دوړ پېږي

دی عبث د انځورونو کـــــړاوونه.

۱- سوړلنډی = ګیدړ، ۲- کړمار = یوغردی، ۳- غربين = يونيونک،

٤- راتاندون = بيارا غبرګېدل، ٥- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تود يې وينې کتګل شوې
مسلمان پايلل ملګـونه سـنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي امتـونه

د مذهب د غوندلانو(۱) تنستو کې
ګل ډيوکی(۲) دي د علم د يـوتـونه

له مذهبه هګ ځلمی ټول ريـز کي شي
ريزکونه کله کيږي لـوی کارونه

ټکی ټکی د کتاب نن هم هغـه دی
خو مذهب تري نه وښکلی دی ساهونه

چې تر څو دغه مذهب او د ملا دی
وي تالا به د تـالا قـامـونو خونه

پوخ سـنګر دی شاه مردی ده
تور بازي دی تيغ بندي ده
له باطل د ځان ژغــورنې
يوه لاره ملا بنـدي ده

۱- غونډل = غټ غـمـی
۲- ګل ډيوکی = د ګل ډيوي

له فطرته دې پرده ده
له فطرت دې سرزوري ده

کلیمه دې سرېتوب دی
سرېتوب دې سرهسکي ده
د بل غم هم د ځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

○

په ژوندی کلیمه بیا خلق ژوندي که
دا له وارو وړستو شوي بیا لومړي که
دا چې خاوري يې له مخه نه چاڼېږي
د سپوږمۍ په دود څوڼې يې پرقندي که
وروڼه وروڼه سره غوښې په چاړه کړي
له تولیز ژوندونه وړکه ګوند ګوندي که
شاه میرونه له زرګونو ستوروتیر شول
بیا يې راښکه خپل ملګري ګرندي که
د هغې يې ننګه خلقو مرګ روا دی
چې ګزران د بل په سوي کرپندي که
د پسرلي درنه وړځه شه په خوی کې
ځان وړښت، ګله برېښنا او تالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
دستر کو روکاګیره تلل نه ده

دایلتیا(۱) نو کلي ورانول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده

که اونډي(۲) جوندي د دوپرک(۳) وي
دیکرنګانو غوځي کول زده

مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېژول زده

چور کورکان هم کراو لي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده

چې فرعونان یې موزي(۴) کړان کړي
نو کلیمان یې تورنول زده

د آذرانو بتکورکي(۵) نړول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - ورانې پیداکوونکي، ۲- اونډي جوندي = مزغړونې چې غوځې رنې نه وي، ۳- دوپرک = دورنګ - منافق، ۴- موزکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پرې ډک وي، ۵- بتکورکي = بتخانه .

د باتور په څو شهپرو خپلولو

مښکیرک او غلیواز نه باتوریږي

دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!

سومناتونه په کعبو کې نه بدلیږي

له کیکره د نښتر پیوند خوړوکي

نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کیږي

چې په پړو کودي وژلي مذهبونو

هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي

چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواروي

دغه سوي چناورونه نه تاندیږي

د قرآن واړه رڼتلي عقیدې نن

د مذهب په کتابونو کې ساهیږي

د تیرو سره ملستې بنا پیرکې نن

د رڼا په تکی مرګ ته ببریږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي یې سلامت یه
مړئیتوب نه - ملکیږي د یزدان غواړي

ننګیالو کړه غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی
یومخیزي[1] ځیکي ورځ ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نورې د آدم دي
ثروندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیښتینکو کښتې نه شي
د ثروند ستونځې میړني قهرمان غواړي

په یو ماره که ګاوز شي، سود یې نه شي
چې ثروندي وي نوی ماری زمریان غواړي

۱- یومخیزي = چې مخه یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي
ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلېز[1]
کراولي کړي، یرغلونه کوي
لوګېنز[2]، اوریزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي
رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
بریښ دړوندی تومن نخونه کوي
د آدم کار دی کائنات پرېوول
بر هغه قام، چې دا کارونه کوي
چې په فطرت یې ده لتې اړولې
د هسکو سترګو معاشونه کوي
عقل بهیر کړ غور ځنګې د شعور
ویر ویراني ټول مذهبونه کوي
پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټاره دې سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره-کهکشان، ۲- لوګینز = د کانزوېږ یا نیبولا،
۳- اوریزه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنګې، فطرت په ترڅې

تشې ځاندې وي، زوري او به وي

عقل یې شل وي، هڅې یې کټه

په غټو کوري، ولې ړانده

نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي

او نه پرې ورانه که چرې نه وي

د ځوانمردانو د قط نه وځي

نه یې خواږه وي، نه یې تراخه وي

په "نن په زړه یم" دوارو نیستمن شي

خوراک پخساک یې خواږه او څښنه وي

په زاړه شخوند کړي، نوي ترې نه شي

نوي بریدونه خودمېړه وي

چې یې ړاغوند کړي واړه کړلي

دیو ګنجکې دا زر سبت نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لسو کېنو د لړمون نه

اوړین ستوري راغونځیږي

ستور تیلیزې سروهي لا

کائنات لا پراخیږي

که یو ستوری ورژیږي

نوي سل راو تهوکیږي

د شړوندون زرغونېدو له

نوې ځمکې سادینیږي

چرته شړوند دی په بخښنچه

چرته کچ ، چرته ځوانیږي

د زرها ستورو میرو کې

د شړوندون غږی غږیږي

یوه ستا داځمکه نه ده

چې ساه دار پکې هستیږي

شنځرې ځمکې ښکته پورته

ستور تلیزو کې غرځیږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی

چې دې لاس ور ورسیږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کړې په سر کېږي

د مېړونو ستور بېړه دي
له سپوږمۍ و ستورو تاوېږي

د یو نوي کوږ لټون کې
د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکني به
ستورګۍ زو ته ورسېږي

د ښوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي (۱) پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله يې برغون شي

د عبرت مرې يې کړې په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستور بېښون شي

د اولس وینې نه بېښونکي هله ورک شي
دربړیا (۲) اولس چې کله په پاڅون شي

د اویارلي ښلي هسې ولاړ نه دي
د مړدۍ کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین داوراو وینو شي وریږي
قافله یو قدم مخکې د ښروندون شي

که هر څو مره سنګرونه له ځان تاوکړي
عقوبت د ځمکې تبې هر قارون شي

چنېشني (۳) عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تولنه مریستون (٤) شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چنېشني = چې چنا سکې یکې شوې وي، ٤- مریستون = هدیره.

O

د دوران په زلزلو غورځونه وارغړي
په شکلني ډيروکی څه له ويار پيږي
تلناوونه يي رواسته، موږ ی خوړلي
چاڼ کېږدی کي به ترڅو پوري اوسيږي
د پرلښتر په چوړلندو ځمکي له تللي
کچه ډيلي! په خپل خيږڅه غلطيږي
د سوړسين چيي دمه وښکه له يادو
ای فرعونه! چي کليمؑ پسي پاڅيږي
د ملخ ځانګ سړدي ملاشوله دوه غبرګي
ته لا ځي د آتي بارته لاندي کيږي
لا اله بتکو رکو ته ښکرپو کل دی
که مؤمن يي تروروستي بُت به جنګيږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بر ورته د ګډو خپور لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټي را تلي نه شي
دوی د هرې سرخیړې[2] وتلي سر شي

د هر کور انګړی تود، تیاره شي وړکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي

له تونګه[3] د عیسی چې مړي وخوري
که د خټو کوګوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چینی هم د بدرلیچو ر شي

١- لړ: کوز

٢- سرخیړې: د جنګ غالي سرپړه

٣- تونګ: شکور

دغلیم د برید او چغې[۱] حاجت نشته
لاس تر کړیوو چې یخپله سنګروال شي

د کور، قام بدخورمنځی[۲] په ځان ناتاردی
په تیغه که باتوران وي تش پیخال[۳] شي

تانک د کټي، د یرغل یې د لاس وځي
چې د چارا تلونکي توري نه اتال[۴] شي

ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
درونه لو چې څوک نه وي کوتي لال شي

جماتونه، مدرسې او چینې د پر شول
خوله چاهغه بانګونه د بلال(رض) شي

چې د خاورو له کالبوته
اوده "زه یم" برسېرن شي
په اجل باندې جل را شي
بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه ، ۲- بدخورمنځی = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پیخال = د باتورغل - غرباژه ، ٤- اتال = په طمع - پاسره - معطل - ایسار .

دژوندون دغورځنګونو لوی میدان دی

چاته پوله نه سپوږمۍ او نه آسمان دی

دفطرت غیږه پرانستې ده هرچاته

بود هرچا هم په قدر دخپل توان دی

دا په تاده جوړه کائنات که توره

خپور چاپېره دجنګړو واړه سامان دی

نیمګړتیا کړمې تولې اړ په مټ دي

مټ کول د بنیاد مو پور په ځان دی

چې یې زده دسورکو وینو کښېدي دي

د هوښۍ ذخه کمې پدې جهان دی

د باتورلڅي دنیا ده بېله بېله

یو دځوړي، بل دلوړې وږي[1] ښاپ دی

چې سرهزي د نوښت[2] یې په لاس درکې

دلوی برید په ننداره دی او س یزدان دی

۱- ویږی ښاپ = وږی انوونکی، ۲- نوښت = پیلات - ابتکار

چې د "زړه" تول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غونډۍ چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه مې چې یو مخ شي
"زړیم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زړیم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لاریزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسرکي
د هوډې هڅې و باسي لاړې غرکي
توربرېښنونه یې پخپله غماز کړشي
مېړه کله پټېدی شي په لښکرکي
"ستوروونا"[۱] کړښې د ځمکې کړله ماته
ښخوي بېرغ د ستوروخپل دوتړ کي
مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدی ښادرکي
زهري خوږه په یوماري وریږېوځي
بله ماره یې نیولې وي نظرکي
مړدکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د مېړونو وي سنګرکي
هره ونه خپله مېوه نیسي
چامونډلي دي کروسکي په کیکرکي

۱- ستوروونا = (یوه زن د مرجونا) د ستورو ښکاري

زردار هغه کور کښان دي
چې شړوندي بنیاد مان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سنه برسیر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري
یو وَری یې په شا پرتوي
بل شنې لښتي بارګیران خوري
د باطلو راجواړه ده —
په برمت یې بې کسان خوري
روایات را پا خېږدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان وارہ خپل ځان خوري

چې په منډه د هوډ يا لوځي
لاړ يې خوږ کړي کړپې وي

چې په څرخ باندې سوری شي
د هغو تورو لاښې وي

چې له اوره ځني ونه ځي
نو هغه پښې اوسپې وي

له چيچو چې انګوچه شي
پولادي هغه سينې وي

چې جنګ ته يې ژوندانه وي
د بړم د کې يې شملې وي

چې د مټ مجال يې نه وي
د هغو نا ندرې ګيلې وي

د باتورو هسې ګوره
څه که يو موټی بنې وي

چې وهي د ټنګسې توري
په هغو کله ټنګسې وي

چې ژړيانې يې تاو نه شي
نو هغه ليندۍ پړکې وي

چې وهي د تنګسي تــوري
په هغو کله تنګسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستوري تلیږي
د میړونو بر آمـــــتي وي

د سر هنګو غورځنګونه
د تاریخ زرزریـــــني وي

د اخلاص د شاهسواران
منزل لوی، لرې توبنې وي

چې منګل یې دزمرو وي
د هغو مارې ســنګي وي

په راسمنو باندې غرونه
د مالوچو پاغوندي وي

پرناوړې ســنګر بایلي
ویښې سترګې پلیتې وي

دورنګ تنبستي ګُن پرغانه
چې د بدرترېسي وي

د میړونو لوی لاسونه
خپله توري او بلــې وي

دګیدړو په نصیب کې
دزمرو پاتي درنګي وي

Reserved -۱-

چې يې پښې وي غزولې
د هغوى ډاکې سپېرې وي

چې له ژوندنه ما تې وخوري
زور يې ټول په موسلې وي

د مړو واکو مسئلو کې
هم د مړو مړينې کيسې وي

کوښې هم ځان سره کوږ کړي
چې يې خپلې پښې کړې وي

ديوه روغ د سيالۍ نه وي
د ړندو که پړکنې وي

○

قام دلې دلي تورو توربرېښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی

هر دلیت خپلې دلې ته ښه وایي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلویان راوړه، ناحق به حق کړي
"قامي جرګه"[2] کې سوال د لېړۍ دی

چې "جرګه غړي"[3] ټول شته منان وي
واړه هېواد دی وینده وندې دی

کاواکه دروغې واکمنې دلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونده"[4] "سیځلي لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکی = دیموکراسی.
۲- قامي جرګه = پارلمان.
۳- جرګه غړي = ممبران.
۴- سلاغونده = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شروند يې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلي ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
ببل تور د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري يې په نرۍ پوري قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپيره يې د ښه سرپټوب ډنګ دی
هم يې کټه، هم يې مخ ملازی ورکړه
خپل پردي يې په نما نځنه باندې زنګ دی
د زيارت خوړدو ته ناسته يې کتابه!
ستا کور لاري ولايت د پلي لنګ دی

منکران په دليلونو منکران دي
او ملا د بې دليل مذهب امام دی
روښان خياله نه کافر دی، نه منونکی
د تسپو سر ګرځوان يې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي دکه

چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی

پوهګړي تورې تر هېرې، ځي په دوه

چې ملا ور شبکاره کړي کوم اسلام دی

ليشتکي له ليشتکي مفکورې زېږي

ځان وګوره په جهان دې څومړ سام دی

مذهبونه په کړي د نيمسانو

د شته منو د خوندي[1] ګټو سمام[2] دی

خدای څرندی مال يې ميرات دی

څه بې کچه ناروا دي

دي د ټولو چې د خدای دي

نه زما دي او نه ستا دي

دا د الله د دوران سر دی

دوترپان چې په ګړ با دي

د هغو لپچې تاوېږي

له پيړونه چې په غلا دي

له زما، له زمايي نه

پساتونه په دنيا دي

۱- خوندي = په امن- Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لسين ترې لاس نيو کړي
شاه مېړونه د الله دي
امانت د اوليا دي
چې له تا ځني سوا دي

چې د حق او د باطل د غره راشي
د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي
چې توره[1] يې د بتانو لښکر ولوي
خدای دې وګوماري تا ته هغه مېړه شي
چې يې غل غدو له ويرې بلوسه کړي
په مور چلو د قام وينې هغه ليمه شي
چې مړه واکې ولسونه پرې رغيږي
که يې سل ځله توکې، هغه تارخه شي
څه زړغي زړغي کوې چاقو مان ته
که ملا وتړې، هغه توريال به ته شي
غرونه غرونه والورې هله به شي ويلي
چې د نمر پشان پرې سور په ايشېدو شي
چې يوه پلار ګڼې وملنځي اولس ټول
تر به هم د اولسياسو[2] په وله شي

۱- توره = دستور- قانون، ۲- په وله = په ډوډۍ - پښوړځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راشپېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شې

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جوشې بیا پلوشېنې شولې
د سربښندنې کرامت وکسوره
د ازغو غېږې گلورېنې شولې
د پلار خېرې دې کائنات دې واړه
کاش چې دې تورې بیا پلرېنې شولې
با تورزي خپله به راوزېږي وي
که د پروکې دې مابښېنې[1] شولې
غراو راغه يې شيخ ملي ونيول
چې د زمري سترګې تندرېنې شولې
د توراني لېونۍ کرېکې سره
څانګې غړانګې سندرېنې شولې
چې بيا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرېنې شولې

۱- مابښې = یوغر

○

کلیمي لره شړوندي زړونه پکار دي
او وله لوټې په پنډه کله پیدا کیږي
په خوږلن کې له بحر کوټو غړېدونکو
تر آسمان شړېکوونکي او تاند پېږي
چې یې نو د تنې وچ ځېلي ښوستې شي
په کڼ ووږو شپېونه راتو کیږي
د مذهب په کُڼ خوړلو لختو لهړو
د سړسوري د قامونو نه جوړېږي
هِکَ ځلمي بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکو نه پورته کیږي

○

مړه یوکي مذهبونه
لاړي یانه شي ړنولي
د بوزرګ انقلابونه
آذر نه شي راوستلي

○

د ژوندون او بزدي کیسو له — کائنات به چاړول وي
له موجود ځني پښتانه — تر لوګیږي پورې تلل وي

○

○

چي په هغو شرعو ننګ کړي
چي پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان لره توزیز[1] کړي
د کوړونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سره شته
د خلیل مټ دي تود اوسه
د آذر چي بت کړه شته

○

د هندو عقیدو ښار کې
انقلاب رابرسیرن شي
د زړو خدایانو مخ چي
ولسات ته کرغیړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبی
بتکورونه رانسکور شي
چي د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بندوبس

○

خلیلان چې له تولــنې
د خدایانو ورکول کــړي
نولومړی د دې خدایانو
خدایي ورپوچ کول کــړي

○

کلیمان د فــرعـونـانو
پاچایي هله غـــوزار کــړي
چې بې لاره ولسات تول
د دلیل په زور په لار کړي

○

د کلیم د درنې پــرګـ(۱)ــې
خلقې وې وار زبــرګې
هم یې کتــه ، هم بخښنــه
هم یې مت وي هم یې سترګې

○

چې د وخت ارې ګــړی کې
ځای تینګ لکه د غــرو
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو ســـرو

○

۱- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اندېښنو سره
ځې په تیاره لار او ور اوړ کو سره
عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګریوی په لاس د پرشو کشالو سره
ستوغځو د ژوندون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمی ستوري کړل پښتو سره
لا ترا وسه لري له خپل دَکه یې
لاړې کله مارکس، کله روسو سره
کله په یوې کله په بله ځي
دروي دې نیلي د برېبو کو سره
وینې اوښکې وچې شي لنبې کښېني
عقل چې بلد شي الله هو سره
راشه د کعبې درشله ونیسه
مل شه ای ځیرکه کلیم زو سره

○

آدم زی له مرئیتوب ځنې آزاد کا
د "مَاکَانَ لِبَشَرٍ" سبق ورته یاد کا
چې د بل د خولو وزم تري راخېژي
د هغو ما ښوکړ کچوخور بنیاد کا
د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
شرې ورا وراځه کور د خدای آباد کا
چې صبا په غر قېدوشي کلیم وایي
د دوران فرعونه انن دې خدای راياد کا
په لوخړو کلې پټ، په وینو ږوب دی
د کوچینې فکر سالار دې څه فساد کا
د مرې په ځای ښښتن چې زورتر نیسي
د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

○

له کربوانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زر په غاره کند کچلول کا
لا اِلاّ چې یې توره شي د تنولنې
هغي ږب به یرغلونه د منګول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب... ثم یقولو للناسِ کونوا عباداً لی...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق باطل تورې تور برېښ دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نیم سول کا

د پر قامونو نه دي غوندې او بو وړې
په سین غاړه له بارګیر خوشې پرزول کا

رسیدلی په خپل «زه یم» شاه مېړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کندول کا

داکاني یوازې تېرو خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سره یخواره دي
په پړدو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

چې ځانکړي سود پسې یې شي وکړي
په ټولنه کې سوراوړ په غرغنده و شي

د شته منو شته مني چې خُمار وکړي
انقلاب د نیسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدارود سیالي شي
د زرداره تپې دا کله پیرزه و شي

دوتریان د لونګو غمونه نه خوري
له لیوه کله زړه سوی د شپنکو شي

زر داري د پردو وينو لوی اغيږ دی
اغيږ لي عقوبت په چاو دېدو شي
الا مي د او بنستون د قلِ العَفو ؟
دو ترونه چي ورو ورو په کمېدو شي
هغه کار چي کليمانو ته اتهال دی
هغه کله له مارکس اوله روسو شي

له د ستورد باتورانو چي بي پک دي
خود په جاله کې پيدا يي مښنګيرک دي
چي يي ژروند د خدائ لاري په لاروي
هغی سيال دی، هم برخېن، هم په خپلوک دي
د ميږونو لار د هاکي آسماني لاره
مزغروته لاري تل د دوپړک دي
له ساده ايمانه ځاري يي فلسفي شه
څښتنان چي د لروکي د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو شرمخان کرل
په بر متې ارم په غوښنود کندک دي
د ننګيال واړه کارونه هلي ځلي
د نيمنو، بي اسره و په کومک دي

تور[1] ښنکلي پرې برې راولي نه شي

چې د بدر، د حنین توري ترملا دي

الا چې غوندې دانه راوړې یو ځای له

شاه ځلمي له شاه ځلموکه شاپه شا دي

ننګیالي د سر زړه وکې د تور سرو

ننګیالي ځکې شملې داولیـــا دي

فرعونان یې چې په مکر کوت ښکار کړي

زر کول یې بیا کارونه د موسیٰ دي

یوکتاب و چې امت پرې ټول راټول وو

یوکتاب دي، او لړوه[2] دوه اویـا دي

هر دلیت[3] د خپلې دلې د وزړه[4] وایي

او اې خلق حیران، چې ترڅه رښتیا دي!

۱- تورښنکلي = چې توره ښنکل لري. د باطل ځواکونه.

۲- لړوه = ګوند ونه - دلې.

۳- دلیت = د دلې غړی.

۴- د وزړه = ثنا - صفت.

د زرې(۱) تنګسي کړښې کې
ژوندانه کله ځائېږي

ژوند غځېږي، او چتېږي
زرې خورې او سمسورېږي

د زرې وجود د خیر دی
چې پرې "زه یم" شیرازېږي

د وجود دنیا تاغیر خوري
"زه یم" کله تاغیرېږي

د خښتن په لیکه "زه یم"
خپل قامت وته رسېږي

د زرې ځاندره شي رڼکه
"زه یم" هر کله پائېږي

د له د خدای ماتي خوړلی نه شي
څوک یې ترلی پرانستلی نه شي

توره به ستا د موزیکی توره وي
د میړه توره پخېدلی نه شي

---

۱. زره = (لکه واوره زره) ماده - چې زیږول کوي - Matter

دګيدړ برخې دی هرچا وخوړې
دزمرې برخې څوک خوړلی نه شي
که بُت خانه د پلار نيکه ده نو هم
خليلان غلي کېناستلی نه شي
چې يې بيرغ د الاهو پېړي
څوک په سنګرېي ورختلی نه شي
زمانه هرڅو مره که مخکې ولاړه
له کليما نو مخکې تللی نه شي
دغيرقامونو دکټ پښې تر ناسته
تا عزت داره څوک کښلی نه شي

دخيکونو[1] خاوندان چې اره ويچ شي
رسوي به څوک جاله وايه څکودرته
ځاني سود چې مدعا شي دوکړو
بيا څوک اروي بلرونه پردي ورته
په زنارکې تسپې و ييلي خلقو
يو مخيزې مسلمان چې لاړشي چرته!
دخليل نوم دثواب دپاره اخلي
زوندانه دي هتول ناري وهي آذر ته

۱- خيک ء شناز

خدای دي توان د مټونو یات د شا ځلمو کړي
چې په ننه ورکېوتي دي لوی غــر ته
د کلیم د پېړۍ خلق هم هغه دي
نیمګړتیا وي چې د خدای رسوي سر ته

بیا پېښوار د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دي تیږې بیا ورولې
دا جنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلې ستــړولې
د کعبې په تورو کټه لوظ کوونکو
د سرونو په بازو غاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولې
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیمانې کله چاکــولې
سمندر یې خیرې غوځ کا خپلې غېږ کې
که او به دا لګه و رځــي ختــولې[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خو که سترګې لیونو بیا وغړولې

۱- ختولې: چې د ختو لوړ کې وي.

پخه مه شه د توریال د مړدي توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه

د ښروندي مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي رالاندې هېوادونه

انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربوړکي انقلابونه

یو بیرغ د محمد (ص) به تل رپاند وي
نور دخیلمی[3] دي بادوړي بیرغونه

هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
رارژبړي نوراومه او پړه رنګونه

سرچینه یې چې شي وچه، ړنډاوي شي
په غرمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه

د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دخیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بردم- ډک،
۵- شناختې = خانې

○

د هغو قامونو بڼه[1] د ښـڼې شي

چې لیندې یې د ځلمو شهوتې ترکې شي

چې یې ګډې مفکورې او هلې نه وي

د هغو د خپلواکۍ کوزې جنډې شي

راسمنې د مشرانو چې یې نه وي

ښې د رڼې پګړې پلرینې یې ښنې[2] ښنې شي

لا شه تورې بنیادم تشې کاڼې شي

چې په برخې یې ژونده عقیدې شي

د شادو غوندې پیښې کړې د قامونو

چې یې جس د نو ښتون بسې بسې شي

چم په چم دی له خاورینې دیوې ګرځه

له دیوې نه عقوبت بلې دیـوې شي

○

کچ شومړلي[3] سره بیل بیل کـړي

زمانه د ژوند شاریل کـــــړي

د مېړه لاره یـــــــــوه وي

چې څه کاندي هغه تـــل کـړي

۱- بڼه = رنګ ، ۲- ښنې ښنې = ریبې ریبې ، ۳- شومړلي = تروې - شلومبې .

چې په لار د شهزاده[1] شي

هغه دوه ژبې ساتل کړي

په فرعون کاندي نسکوره

چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نېزه وړي

که آسونه د پرتېختل کړي

د ښې ورځې په تکل کې

خلق توري هم کالل کړي

د کالا کوتر و ته کوره

چې په نمر پسې غپل کړي

○

د باتوران نوغي[2] دې خوړکړ

درته دي پاتې تش پيخالونه

دلبه[3] مرداره ښخنه وي لاس کې

تش تېرسان پرې کوي سودونه[4]

د چتو ښکارې دوګرزې نه کړي

هوښيارې کړې نيسي بازونه

١- شهزاد د = [illegible]کيا ولي دکتاب نوم، ٢- نوغي = اصل - نوغي خورول - بيخ ورکول، ٣- دلبه = غوښنه - طمعه، ٤- سود = مينه

چې پرې اړې وي د باتورانو
نه ښکاري هغه دننګ ننګ ښتونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پڅې
يا تې ملا دی، يا يې بانګونه

○

وګړي کوره په غوږونو پرزو
نمري له يوبل را شوکول کړي
کاروانه واړه دلاس سړي دي
څوک شي سکونډلي او څوک سکونډلکړي
دښته مناتو د ينګان راپڼه دي
د ښمنانو ونډه ويشل کړي
يو پنجور هم خپل نوغي نه خوري
آدم لګيا دی آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو (۱) پسي را نده شول
څوک په اوبزمکو (۲) شونډ وهل (۳) کړي

۱- خمڅي = د نرو جوارو د و ډوډی - خوار خواړه، ۲- اوبزمک = غوره زيړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شونډ وهل = لکه ښاروي چې په کياه کې تشه خوله ووهي - ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لولنګر نښته

ځمکه وال ځمکې را انغاړل کړې

د وریتو غوښو د ووزې خېژی
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

د ځمکې مخ چې په بلوا ړئ
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپور او پلی سره یو سیال کړي
هغه رېښتینی کاروان سالار دی
وار ته دې څه له زړغی زړغی کړي
نن را اوچت شه هم نن دې وار دی
مېړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلی پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه توبزي
یو څو مهاړه دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړې زرغونه کا
بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بېلتون کله ګډون دی
کله مل شه د تولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوځړې خوره او شه بدل

در ناوې او سپکاوی په جسو ار دی
ستا په لاس ده که ګنې او سې که نسل

نشه توره ګوری لار دګنې نه ده
توریالیه! چې څوک شولی حق مسل

ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خوري
تیار خوړی د همه ولسیا غل

دیګرنکو ګوګل پاک وي تل له ویري
درغلان او دورنګان وې په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بار کړي
اوس وهي به یې دا یلبند شمال او ربل

حقتولنې څنې پرته هر نظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

د ککوړي د سرې ټوکرې د پاره

آدم زويي بل آدم وته ټيټېږي

پوښتنه من دی چې ټولنه کې ټولواک دی

نېستمنان خو په چغ شوي تل اوسېږي

د ناچارو کَته باندې کېنوې باندې

د چارمنو کېنوې بې کَتي پخېږي

د بې وسو د خولو په ترمو څاڅکو

دوسدارو ماڼۍ رنګ، خمې ډکېږي

د ړناوي چې په موړۍ[1] یا په دوترو وي

لونګو به په کُنځله خود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غرېږي غرېږي اړې

په ظالم چې به لا کله نسکورېږي

په زوخړه به يې غرو نه شي تول ويلى

په لړمون د ځمکې داسې اورختېږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی

بې ټولنې بنیادم څه دی؟ نه شی دی

ټولنیزه ژوند سمسور د سرې جس کا

د ټولنې مدعا واړه سرې دی

۱- موړی = پانګه،

په تولنه رېزکي لوی قهرمان شي

بې تولنې قهرمان هم لېشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي

هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولنې سره مل ، دځان ځارن شه

چې ستا "زه یم" د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره[1] دارتیا[2] ناخلي

هر بنجګی خپل چاروکی هندوګی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي

دیوې کورنۍ خوتل یوانګړی دی

دا زغوله ویخه سترګې را توکېږي

د پسرلو لاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به ځو یې پېږي

سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامرۍ د زړونو بت غلونه را نیسي

د مزیو پیت پړک هم په تیچه وي

شرق ناتارې د وختونو نیمه خوا کړي

انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتی ، ۲- ارتیا = ضرورت - نیکړتیا - کړمه .

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو یې خود یې ارکجه وي

د شنډې تخم کرونکي   عقوبت وي برخه شنډه
خېږ یې څه کړي، چې نه مومي   څوک یې وېږي له درست ونډه

چې د مال او شړوندانه دواړه زکات شي
سرلوړي به دې هله په ولسات شي
چې نیستي د بېسمنانو نه غوځېږي
او ردي پوړې په داسې خیرخیرات شي
ولسونه په مېړونو شړوندي او سي
چې مېړونه په نیش اکي، خود میرات شي
شړیعت چې په اندوول[1] د خپل وخت نه وي
عقیدې واړه ذکتني لات منات شي
د شړوندون پانګې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دی، چې پیري یې په میرات[3] شي
چې یې منډه نه له دین نه له سادینه
د شړوندون خوابزه په داسې ولس قات شي

۱- اندوول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه .

د هغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غورځنګ[1] ته دورنګان ورښوځي
ځان دې پوهه په دې تکې هرسالارکړي
تا بياکرانه د بهر دغليم نه ده
کورغلمي په اتبار اتبارګونه ارکړي
د دورنګو[2] وي نظر په خپلو ګټو
کله غاړه کې تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کورغاري شي
تش ميدان کې به د وروتو د بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروندو ليکه[3] دي
يو مخيزه شاه ځلمي يو مخيز کار کړي

۱- غورځنګ ء تحريک - خوځند

۲- دورنګ ء دوپرک- دوه ژبي - منافق

۳- ليکه ء حساب

هم خپل جس دی سړیتوب خاورې ایرې کړی
د دوزنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښښتن ټول د قدرو پردي پیدا کړي
یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تړیسمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور ټلیزو ته چې لاس شي رسولی
ولې سود یې په کلونو د شرشم دی

با توران چې د کونترو ځای له راشي
ای ویږلو! نړهره چاودی دغه غم دی

دې ټولنو او دودونو لیشتکی کړ
کمنی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لبز له عقله ربایي ده
په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار[2] چې د فرعون وي نزامن نه دي
نزامن هغه، چې فرعون یې ور کول کړي

۱- تړیسمار: وهل تړل، ۲- نمریتار: د بل د وړی ته ناست.

چې يې جسم وي جابر وته تېتېږي
چې جسم نه وي جابر را بغول کړي

چې د بل په سترګو وينې تول راڼه دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دي
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالي د شهوند نيمګړې هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي

په ذروکي يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوړته تېرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشې

ښا پېرکۍ په توروځمخو سرښاسي
سور پيا شه ختيځ رانولې پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کې
تپوسانو ځنې غورځه دي باشې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پښې را تېنګوي به يې مشمشې[1]
لا ليدلي يې بو رستر کې کليم نه دی
ځکه کړې فرعونان لا په نشې
دحق ډوګه له خپل ځای ړقولی نشي
د باطل دا شدتونه خرخشې[2]
اروپيچ چې له نقشې د کائنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

چې د نمر ستر که وبريښي
غرونه واورې کاندي ويلي
حق بربال پرون هم نن دی
که يې نښته څوک په سيلي[3]
داوبو د مخ کيل نه دی
کليمه د کانې کيلي[4]
د نښتر د سيالي نه شوې
که په خنېر شوې ډېرې ډيلي[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده = ډنډوره ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سيلي = ملاتړ
٤- کيلي = کرښې، ۵- ډيله = يو واښه.

بدخوک بدو نه نه وایي
خلقي شوي داسې ایلي
چې رنځور باوړي[1] وکړي
پوچې شي د دارو هیلي
له پولاد اصیلي زیږي
خرې نه زیږي اصیلي
چې نښتر له برمه دروځي
نه ټینګیږي په یونیلي

لکه کس کړي په ځان غاړي
هسې قام په ځان کاني[2] کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلي سپینې خپله پرې کړي
هرڅوک قبر ځان له کني
هرڅوک خپلي جنازې کړي
غلیان له کوره زیږي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هرڅوک ځانته تبې[3] سرې کړي
بیا یې ځان باندې سرې کړي

۱- باویړي = ډنارو غي بیاتاندېدل، ۲- کاني = شندې غاړې، ۳- تبې = دکښتي تبخې

خپل عمل بري ښښـــن دی
خپل عمل په غاړه پــــړې کړي
ښښتن ظلم تيـــرې نه کړي
هر څوک خپله د يوې مړې کړي
د فرعون دکور له درنده[1]
کليان جګې نـــزې کړي

په مسور[2] وباتورنه رنګوي نوکې
د تنزيبو تودې وينې پې مسوروي
د ننګيال کرلي خپتري ، سمسو ريږي
ميږي واړه اوسپنې خړې که سوسرو[3] وي
د دوران تابياد هغه چا دوس ده
بـ غ ښتنو شوندون چې پې نظروي
د تاريخ تول نـ ززوی پـ ر کونه سيي
چې مدام د ننګيالو موتی لښکروي
منکوان به خوحق د لاري تښتي
د هريو لاربه آخر پدې خيبر وي

۱- درنده = غولی - جوس .

۲- مسور = دمنو کونو رنګ - نيل پالش ، ۳- سرسر = دوکيا کنبدونکی اور .

علیمه لوی چیناګر دی تل ترتله په غور ځنګ
سوسرونه پری سپرلین دي سیمه سیمه پری ګلرنګ

دکشر مشر فرق خوخود وی
ځښتن لومړی دی او ړیسي تـه یې
دیونه کچ یې په نور وبـــــره
هغه قجیره، ځواکمن مبره یې
چې دی خویونه د هغه خپل کـړل
هله په ولـه یې، هله به شته یې
ځکه دي غوره ۱ خپل سراخـلـي
دهغه مټ یې، دهغه کره یې
دهغه مل یې، په زړیم بسیـل یې
له سین زوغونه بربوکینی نه یې
په سپکو کانو چې ځان دي تولې
دا له خپل ځایه لا اخبر نه یې

۱- غوره ـ تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بوڼه[1] دی نه ده کړې
دادی باز دی وهنده او دا میشکار یې

یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
ډکانې غوټکې یې ټول عمر په لار یې

نه دی برید، نه دې ولجه، نه دی مینود څه
هسې لوټ[2] یې او د ځمکې په مخ بار یې

څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګار یې

حج، موځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري یې، بت ګزار یې

لږه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خوار یې

چې همدغه مذهبونه دې اساوي
لکه ړوند له ګړنګونو به غورزار یې

دغلیانو په مسودونــن
چې زنارونه و، هغه تسپې دي

١- بوڼه = لومړی ښکار کول، ٢- لوټ = بې هدو وکوځاندو.

کتاب کسر لي، باطله کړي

دکتاب مینځ نن هغه کیسې دي

انځور هم هغه خدائی انځور دی

ولې پرې شوې پوچ کښېدې دي

چې خلیلانو راړنګ کولې

دامتیانو هغه کعبې دي

داچې یې نړولې دکلیمو خیژې

چې ویخ یې کورې بې کلیمې دي

دمذهب شړوتې لیندې پرلاس دي

ځکه یې ویشتې تل مُونډې دي

چې حق ننګي وه ځلمي وغشي

چې بې ننګي شوه ځلمي ډُرې دي

دباتورو دور تېر ل ده پر

لړزه ناسته یې په ځاله

دښروند برّد(۱) کې، راځي پیتي(۲)

دنصیب لیک ته اتاله

چې نیستي په هستي مارلیا(۳)

څه به خلاص شي له زواله

۱- برد = سیالي، ۲- پیتي = وروستي، ۳- مارل = حسابول.

چې یې ښکره کلیمه ده
ولې نه دي تول را تـــاله؟
بازداري دې خپله ستاېې
په دېوال له تش پېخـــاله!!
په نري باران پسخه شـــي
اوم غـرڼ لوښی کُلاله!
د بل کټې ته په طمـــع !
هیڅوک نه کټي یې تالــه

خواږه برسېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېر تولنه که هر څو تـرخـه ده
تیرې به وي ترهغې څـلی څلی
چې دې دیوټ باندې دیوه خومره ده
حُجره، جُمات کې یې ربښتیا وویـل
له یومغیز نه ولسیا خپـه ده
د رابیاکي بورجل ته ځان رسوه
که لارد سرو غنوچاپه چاپه ده
د صبالاره څوک د ب کولی نه شـي
منمه داوخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېړنی وویل
دا د برتنګ لارې لومړی کړپه ده

ښه عمل «زه یم» ږغون کړي
بد عمل د «زه یم» ږنګ شي

چې په «زه یم» شهسړي(۱) شي
دوه جهانه یې قلنګ شي

شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخی شي دوړنګ شي

بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت دخاوړو رنګ شي

چې سمسوری یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي

مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي

په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

(۱) شهسړي = سترسړي - لوی سړي.

کسبیده پرې ستا عمل دی
که دې "زه یم" سرانځور دی

شو سر هسکه دلې هوري
چې په "زه یم" کې سمسور دی

چې ځوانکه[1] یې شي تورکې
تش لمنې، هم مختور دی

ای د خښتې غم خوړکو!
خښته هم، خوشروند څه نور دی

دې آدم، آدم په "زه یم"
بې له "زه یم" دا آخور دی

چې د تش نس او د نوس شي
سرې ذات پورې پېغور دی

د مېږونو تېرو تورو چورنګ یو رل
دا تي په امبالې چې غورځېدل

د هغو ښارو بنه الوزي
سرچپه چې جوړه باز ته نېغېدل

۱- ځوانکه: د زړي یا تخم هغه شونډی تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبیلو خوږونه رغبتي
چې له حق ځني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه یې دوفا وو
دار یې ینبي په اوږو وګرځېدل

د رندو کلي کې کراني خرمېرې وي
او لالونه په سوپیا کو خرڅېدل

دکلیم په برخه دا رنګي مږه واک وُ
چې له واکه یې واکې ته پسخېدل

د مېړونو پولادي متې سنګر وي
تور برېښنونه یې شملې دقام دسر وي

په پوړونو دجمات خوبونه نه کړي
یرغلونه دباطل چې یې په سر وي

د مېړونو نغری کوندرې شړیکې وي
شیخ ملي دوتړ یې وارث یو دوتړ وي

مخور د زمانې هغه توسن دی
چې پرانستي یې په درستي نړۍ ور وي

د زړه زم چینه به یې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستي ځېلې د نښتر وي

په نيزوکې يې دوړانګوسستوري ولاړشي
ننګيالي د نمر خاته ختلی نمر وي

که د ډينګان لرې هر څوستري وزرې
لوېږي ماري د با تورو په څيګر وي

چې کاسير وي په پړونې کې بربنډ وي
حيا خپله حياناکو له څـادر وي

پردې بد شي دکتهوې خپلې نکـولې[1]
بدې کړونې خپلو بدوله اشـروي

د ميړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
ياد هيږ تول مار يا تول نهـر وي

○

چې يوه يې منفـکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سر کې کنجې[2] لاس وي
په توده کې يک[3] جلب وي

○

نه نوره د کائنات ده   نه د شرونډ دستور او لاره
چې يوڅو دې په وله[4] وي   اود نورو برخه خـواره

۱- نکولې = پخکرې - لمده بل، ۲- کنجې لاس = خپلو کې کلک لاسونه وکړې.
۳- يک جلب = چې آسونه يې څنګ ترڅنګ روان وي، ٤- په وله = مارۍ - هوسا.

د مېړونو لار[۱] لومړۍ توری وهل دي

چې نرۍ په ولکه واخلي نو ويش کړ شي

د مېړه نيکه دوتر چې شته کول غواړي

هغی مېتې بډې راکاږي او نسر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بوٍ[۲] يه

چې ولس يې د شړه وي، شړيور شي

زمانه که ببر شوی اباسين شي

شاه خلمي ورته پښې ښځې کړي تور غر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه

نور خو هسې خلقې خوشې کګر شي

د سينا په دونهه پنډه تول سربری

ديوې دونهې ترمخه يوتبر شي

برغو[۳] پوک وهه، د ننګ ورکانغاري له

دا خواره واره بنجخي[٤] که لښکر شي

۱- لار = قانون ، ۲- بويه = پکار دی، ۳- برغو = سنکر- تورم ،

٤- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دوني بوټي سرغوټه وائي .

پہ تور بریښ چې پہ میدان کې جنګیالي وي
سرخېرې کې یې وتلي ننګیالي وي

پہ خپل کور کلي کې د ہر خلق نا مستو وي
حقملان پہ ولسات کې نومیالي وي

چې کلیم ورتہ بیرغ د یرغل ور کړي
کہ پہ ہرہ غاړہ مخ کړي، بریالي وي

کلیمہ پښتولہ، پہ لاس کې بمبل تورہ
د میړونو خو ہم دغہ دوہ کالي وي

کہ لوی شي دي ہغہ منډہ دابدالي دي
پہ دا څہ کہ د چا تورہ ابدالي وي

پہ سومنات د غوا بین پہ خولہ بانګ وایي
چې پہ ختہ کې یې ګډہ بلالي[رض] وي

بازداری پورې پیغور شولې بازدارہ
باتورزي دي قوشخانہ کې تپوسان شول

پہ ہتولنہ کې رنا پوہتی رانغلہ
کہ وکړي تول د سیلمي نہ حاجیان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړوکې یو څوکه کلیمان شول
چې ډیوې یې ستا پلرینې واخستلې
د مېړې له ځایه پورته شو آتیان شول
د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول
زمریالی له خپلې ماړې په شا نه شو
په داغه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی او ردزړه ونوله
ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شي
ته ره شلونه دازغو که وي تل
د ستر کو لاره څوک نیولی نه شي
د ګیدړانو په اور ړوکې چرې
د زمری غوربب خطا کېدلی نه شي
چې شي لاس برې د فطرت په لارو
په هغو چرګ را پربوتلی نه شي
د نن په ګټه چې بې سود کړېدی
د صبایي میدان ګټلی نه شي

چې له دې ځمکې پورته شوې نږدې
خبر د بل نړۍ سره پلې نه شي
په شاه میرو یې انګازه شوېده
که یې بنجخې نسن لیدلی نه شي

چې د لیچو نړور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګېز یې وتړي نو هغه لار شي
چې وسلو منتو سره کلیمه نه وي
که د غرپشان تومن وي تارپتار شي
له دستور د کا ښنا ته ښنک وښتي
د کندوانبار ښته من قامونه خوار شي
بې وسې په دنیا لویه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لویې میراني شي کولی
چې د ښېتې د غمونو نه وزګار شي
خواري بویه خو په حقې لارې بریه
خرو ک کله په خولو وینو چنار شي
ته پښیل بخرکي ولې ناویسایې
هم بخرکې چې خوندي کړي سور انګار شي

شنه راستي د سروي هیچرې خیم نه خوري
که پرې تېر د خزانونو تر بسیار شـــي

د باطل د ویرټکی خو کلیمه ده

له نیمګړو مفکورو هیڅ نه ویرېږي
د پرقامونه به د ځمکي له مخ ورک وو
خود ټکه سره تیغ نه وړی کیږي
زړي[1] ټول سمسور بېدل ځوخت ترمنځ کړي
تلوار ګړندو! دیک پهوار باندې تودېږي
پلویانو د روسو اولېنن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نوړېږي
بنسټونه د ژوندون په یوه حال وي
ادا یې مګر له وخت سره نوړېږي
ټول بدلون یا نه بدلون ژوندانه ندی
خوار هغه دی چې یو لورته ځنګزېږي

په شونکار دا باسین چې شوې پورته
ولې چپ یې د ماڼکی سندو نه کړه

۱- زبږي = زړی.

تا راکړونه د خزان نه رکونه تېر شول
خو د سروي شنه جامه يې زېړه کړه
چې ريښتيا وېل د کومو خولو توږوه
بړپه داري يې له ريښتيا و بله نه کړه
راغلل ډېر انقلابونه د لې هوري
ولې درسته يو سالار کليمه نه کړه
مېړني په مېړني پسې لوګي شه
خو باطل سره توده يې سره نه کړه
تېروتړو، تهمتونو او خوږې هم
هېڅ کچه د پتيالو عقيده نه کړه

چې د سروونو پياشې پکې ځلېږي
شاه ځلمي هم په هغو لاړو چلېږي
سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په يوه هڅه نه ارزېږي
ککرۍ د کليمانو وي تل هسکې
شکر وړې ککرۍ ورته ټيټېږي
حقملان له زماني وي پېړۍ مخکې
خلق نور د زماني پر دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګیږي

غل د رغل به له جنګ غالي پښا کیږي

نه دې خپله غاړه خلاصه په مړیه کا

دې نه مه ګوره چې کله صبا کیږي

د میړه له متو پاڅه — د ناحق جهان نسکور کا

په چینجنو روستو ګړ ګو — بود هیڅ پورې اور کا

دا خدایان د هیڅ نکي نه دي — ولې نه سترګې د بوّر[1] کا

د قامونو ونډې ځمکه — د آدم تالیزه کور کا

دا د غوښو تش لوټونه — په حلقا د جسو نور کا

د ښتن په ګنبد وکې

خپلې چارې دې انځور کا

په تیرو تورو برغند ځي

ننګیالي ځي په خپل منډه ځي

د میړه د خولو وږم

د سپرلو له ګرده ونډه ځي

---

۱. بور = نږمری.

له څښتنه چې هم غني وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟

هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپو خاوند ته خیر دی
که ځي دار لره، لونه ځي

وسپینیږي ختې (۱) را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه مومي
څه یې ویره بیا له اوره

زړې مات وړوکي کور کړي
شي همغاړې له شهکوره

په چرسو (۲) به تر خو سود کړي
کائنات ځني پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ ختې = کمیس ـ یمنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخيره تل پائېږي
خير دې نشته سرېخوره!
د فطرت په هنداره کښې
له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی
چې ناځانه دی ناکس دی
په سيلاب غرونه لړېږي
څه ارزښت دلې د خس دی
يو په لس، هم يو په سل دی
پياوړی چې په جَس دی
د هوسو د غزالې(۱) نه
دزمري ورتېره وس دی
په زرګونو دلو سُرَد(۲) له
يو بخری داور بس دی
ګړندو پرې ږېره ګل کړه
د مټه وُ کاروان پس دی

۱- غزاله=دهوسو سېل

۲- سرد = يو وابنه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام له کرکس
په درست قام يې لګولې
له پېروراسې ګرګس
دوی رښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکرس
روږې دب کاندي ولس ته
بیاکوي مانځه او دس
د بې وس ونده کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وَس
د "لا ترکضوا" وخت لند دی
لاکوئ هوا هوس

چې څټکوی ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان پر مخې پرپوځي
راوچت بنياد مان شي

چې ځانګړې دوتن ورک شي
په توبنه لو لنګران شي
کلیمه هله په پښو شي
دباطل بو رجل چې وران شي
زورداري کې ځانا ځان وي
کلیمه کې تول یو ځان شي

○

پدې شخړو پرکښنو کې
هم هغه ځلمی انځور دی
چې د تول نو ګمی دخیره
همه چار و کې حقطور دی

○

پور په جسو شه بیا ګوره
چې یو تن ځنګه لښکر شي
د میړه له چار و بریښي
په تندی اخستی غر شي
هر د مځو برخې تیا ده
چې خرډ ک پاځي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پرې تل سحر شي

(c) kitabton.com The Digital Library

چې ښروندی وي د ښکار ځله
تودې وينې خود ښهپر شي
زمرين ګواښنه شاه ځلمو ته
سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړې دوړمې دي
ځکه يې غشي بې پلې دي
چې له بازه چټو ته ناست دي
پېښالونه يې ولجې دي
ولسات لکه تنزري
د ښکاريانو په ښچې دي
د بل مخه يې ښتوله مخه
پړکني نه دي ږمې دي
د نمرود وسيلې وايي
له آذري عقيدې دي
چې نوم ړې په سرو دي
د سرو تشې پينې دي
د باتور نخښې يې نشته
لا ملخې تولې جوڼې دي

د یو شرق نرغملونه دي

داپڅي دومره اومسې دي

پکې زه یم بوده نه شمه

وجود تښې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی "زه یم" لکه حق صمد احد دی

تن زانه دی ولې زه یم لم یلد ولم یولد دی

○

د هر ژړي په درون کې د ځپل ستر وجود انځور دی

تیغ، تنه ځانګي ګلونه یې هرکامونه په ځپل لوروي

○

دیکرونکه برید میرونه نیسي نورنور سنګرونه

د فطرت خوابزه لړنه دي که ساره نه شي متونه

لمن څه چې ځادر خورکا د سپرلي دپیر دي ګلونه

ته لا میشت په سر پراوي ژوند دې ښخې پراوونه

خوني خونې ستور تلیږي تازه نه کره یو خونه

که تنها کوته کښېني شي کوته به مزلونه

قدم تیز کړه، چې غږېږي ستوره تلوکي جرسونه

یوه ورځ به درته راشي

ستور کړ ونه بېلکونه

چې په يو هسته پيوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي
وړانګه ګډه شي په وړانګې
ړا دېره نوې نمر شي
چې حجرې غښتلې پاخې
نود هِکَ ځاندرو سحر شي
ننګ له ننګه چې کوشير شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپينګير سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نوحوغې نوې په سر شي
شهسواران چې يک ځلب شي
د برړدونو(١) لوې اختر شي
توري په تور باندې شي پورې
ستر کې ستر کې يو نظر شي
لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

(١) برړدونه = ولجې، مال، غنيمت.

د ژوند پېټي شي مخ لسوځي

چې شوګير تيره نشتر شي

چې ګټل بخښل توره شي

بيا آدم جنت ته ور شي

چې د عقل سپاره وېښ شي

پوچ خدايان هله د بېر شي

د وجود تور زېبون دی — او د "زه يم" نوښتون دی

نوښتون کړه د ژوند تره — نوښت "زه يم" له پاخون دی

يو غورځې دی اباسين دی — غرونه غرونه دی يو ښين دی

يو هغه دی سپوږمۍ ده — يو ېرغل دی ستور تلېز دی

له تش ستر لاس اوچت شوی — اوس د هر غوره غوريز دی

ستا د توري له تکوره — کائنات ټول سندريز دی

غره راغه دی له همته — ګل له مني ګل مخيز دی

لا د ژوند غرمه ده لري

دا خو اوس لا سوکهېز دی

که د ښروند نقشونه د پردې

ته د واړه ښروند انځور یې

نور ښروندون دي همه پلې

هم یو ته یې چې شهسور یې

واړه توکي یو یو رنګ دي

ته له رنګه سپرلي طور یې

د هوسۍ په سترګه د ننه

هم باتور کسې د بور یې

د ذرې په ځاندره نمر یې

په قطره سمندر سپور یې

ته په ځمکه کې آسمان یې

په سرو او بو کې اور یې

د لښې سره پیاڅه[1] یې

لا ښه تور، هم تکور یې

چې راغونده شي موټي خاوري

کائنات شي چې ورخور یې

د هجرو په ارونګه کې

له ظاهرلیده څه نور یې

۱- پیاڅه: د ښاتو دک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
ته همسیال د خدای د کور يې

مفکورې به دوېرې پوچ شي
د دې یو کلي ورانډې

چې يې ښن سندرې وايي
په صبا يې وايي ساندې

په تولنو کې زرغونه — دا د يوې او هشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی — د خولو وينو رنګونه
د شاه مټو الامې يې — اسمانکه سنګرونه
ګنبدې يې د ګراو دي — وير سپېرلي شاليزارونه
د ناغوسترکو شوګير يې — شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګرېز يې — خوږې وګړې شولاونه
د عقلي مبنو د رښه يې — هڅونه، تهذيبونه

دغلي د نرګس غښن دی — پسرلي يې تا نګه راتلی شي
په ارکه چاپېريال هم — انقلاب زرغونېدی شي
عکسمته پرګښو نه — مله د لارې توليدی شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

میړه مل که د ښمنستن دی — له ښمنتن مخکې کېدی شي
د تیروازغوله تخرګه — نوې ژونداستر کېدی شي
دفرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅېدی شي

آدمزاد لا لېشتینګ دی — لا د پرلري له خپل ډګ دی
که په ټومنه باتوران دي — لا په چاروکې لولک دي
فلسفیان یې هلک فکره — لا، له زړه یې بې درک دي
په دې ویرلوی کائنات کې — په یو ځمکه، ټمرتاوک دی
که خپلوا که د پرځان بولي — چې یې ګوري لاپل وک دي
د شپانه ښاري لا نه زده — شرمخان دخپل کنډک دي
لا یې عقل د پرکچه دی — لا په د پرجهلونو کلک دي
د سربوره نغوتکو — په لاسونو کې لینزک دي
زبینا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولک دي

لا په سر یې فرعونان شته — لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکي دي — لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول — چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحیا خېژي لا لند پاري مذهبیان شته
خلیلان شړوني کړېږي د آذر لا لښکریان شته
هرښو ښت ته کفر وایي لا مخ ځمتی زناریان شته
قلمونه په اورسوځي لا د علم غلیمان شته
آدمتیاله لا یو خوب دی لا د قام، خاورې بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشناکېږي
د ځښتن اود خپل زړه یم
په اړیکو چې رسېږي
وخت به اخلي دا حیوان چې
د سرې په پښو پاڅېږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د بریږي، نسکوریږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړیږي
وخت به اخلي کائنات چې
سترآدم ته بیاتېږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د وېرو پېرو څند دی
د دې دوو پښو څاروی ته
لا په څټ کې لوی کوله دی

ته په ټول کائنات برېې	خو له ځانه بې خبرېې
ملغلره یې په زه یم	که سیپۍ په تن بهر یې
په یو څاڅکي کې توپان یې	په ذرې دننه غر یې
برسېرنه که لاک ښکارې	چې په جس شي نو سره زر یې
ستا توبری توره دې "زه یم"	هم په "زه یم" ولجه کړیې
که ورستی راغلی کاروان کې	خو د واړه کاروان سر یې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی	د بهر هستۍ په چر یې
لا نیمچه آدم یې ځکه	لا د نیم ځان روزنګر یې

انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځورګر یې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سرې دی

الکتاب په ادم زونـــــی
لا زبودن آخرنی دی
که هر څومره لغونی دی
خو هر زن کې صبانی دی

حق لا اوس هم نا ویلی
که ویلی دنــدلــه دی
فرعونې دی په خمار کې
نا زیږېږي کلیمه دی
چرګ پرپوتی سیلاب زوځي
نوح پلوی بې بېړۍ دی
د کعبې سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدی دی
یو مذهب د کمتې نه دی
دالیندی واړه بې ژۍ دی
خلق خبتې د بتکور دی
حکه نبخې آذرې دی
نا پوهې د هر وګـړي
په وګړي په غدی دی

مفکوري پوچې نيمګړې
بسکيلکونه، تيزندي دی

○

چې خوندي دي کړه وروړه شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
دباتوروجسن يې بايلل
چې دچتووهندي شه
پولي پاڅي آدم وخوري
چې دپولوځای بندي شه
دخليلې پرې ته وتي
دبتانووهندي شه
چاتونګ د اسمان وخور
څوک ځلا په ګړندي شه

○

ښوندانه تول يوځانيز دی
که هرڅومره کښ رنګين دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ټولو په سیو مخه
که هر توکی بل مخ یز دی

په یو بم په زیر جار وځي
دارباب که زر تاریز دی

لاړي لاړي یوشهلاره
ټه ل ټلی یوشه ټلیز دی

ستورټلیز ستورټلیز کورکور
کائنات یوشهکوریز دی

پدې دومره هک ځاندره کې
ځمکه ناشي غوندې ځیز دی
خوځمکزی په شونی تیاو
دهمه شروند د توزیز دی

○

په تنزوم کیراوکره
شیش بیا واخله ویره جهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
متی رانبکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړي وباسه آسمان ته

له بېلي درياب ته واوړه

له تنګي نه پلن دامان ته

غوږ کمنه په لينده کړه

بيا ورکښيوږه ښخ کمان ته

له سيرغوږي د پړشوند وکړه

لاس کړه اوږد نمر ړوبنان ته

پوهه بوځه ځيرکتيا له

ځيرکي راښکه ايمان ته

په نړۍ ورخور پېدوکي

ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF
ARIC
Established

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library